

z kapitalistických armád

OBRANA V ARMÁDÁCH NATO

Oficiální vedení NATO považuje obranu svým charakterem jako podrženu útok. Vojska ji mohou vést jako plánovanou, převážně na vedlejších směrech nebo jako vynucenou v případě neúspěšného výsledku útoku.

Obrana musí být hluboce členěná do sledů, kruhová, protijaderná, protitanková, aktivní, odolná. Zvláštní pozornost je nutné věnovat dovednému využívání terénu a organizaci spolehlivé ochrany vojsk.

V armádách bloku NATO se obrana dělí na dva druhy:

- mobilní (v NSR — pohyblivá),
- poziční (v USA nejčastěji obrana prostoru).

Mobilní (pohyblivá) obrana je typická hlavně pro bojovou činnost s použitím jaderných zbraní. Jejím základem je široký manévr, protizteče a protiúder.

Při organizaci mobilní obrany vojska využívají minimálně potřebných sil a prostředků k udržení zaujatých postavení a k boji na zdrženou. Hlavní síly jsou v hloubce ve druhém sledu nebo v záloze. Mobilní obrana připouští vklínění útočícího uskupení nepřítele do předem stanovené hloubky, kde má být v dalším zničeno palbou a protiztečemi (protiúder).

Poziční obrana (obrana prostoru) tkví v pevném udržení určených čar (prostorů terénu), ze ženížního hlediska přípravených obranných postavení. Jejím cílem je zničit nepřítele před předním krajem a pevně držet obsazené území. Podobný druh obrany je účelný zpravidla při vedení bojové činnosti s použitím obyčejných prostředků ničení.

Pro případ vedení obranné činnosti na válčišti na začátku války předpokládá vedení bloku NATO vybudovat dvě pásma: bojové činnosti a komunikací. Pásmo bojové činnosti se skládá z pásma příkrytí a pásma obrany, které zahrnuje předem nutě a mezilehlá obranná postavení.

Hlavními prvky obrany jsou: zabezpečovací pásmo, hlavní prostor obrany a týlový prostor. Tyto prvky budování obrany vytvářejí jak svazky, tak i svazy.

Zabezpečovací pásmo hluboké 15 až 70 km budují vojska mimo dotyk s nepřítelem. Cílem jeho budování je donutit nepřítele odhalit směr hlavního úderu, při-

nutit ho k předčasnému rozvinutí hlavních sil, poskytnout čas vlastním vojskům k zaujetí výhodných postavení (čar). V souladu s tím je zabezpečovací pásmo ženijně vybudováno. Zahnuje zejména přípravu několika postavení, samostatných opěrných bodů a rajónů obrany, zřízení ženijních zátarasů.

Boj v zabezpečovacím pásmu zpravidla vedou mobilní jednotky (obrněné a aeromobilní), zesílené protitankovými prostředky, motorizovanou pěchotou, polním dělostřelectvem, prostředky PVO, ženijními jednotkami a vrtulníky palebné podpory.

Při odchodu k prostoru hlavní bojové činnosti všechna vojska nebo jejich část mohou přejít do podřízenosti útvarů (svazků), které působí v hlavních prostorech obrany. Přitom tankové a motorizované jednotky, rozvinuté k zesílení vojsk příkrytí, zaujmou postavení v hlavním prostoru obrany. Průzkumné jednotky mohou plnit úkoly bojové ochrany boků a týlu.

Hlavní prostor obrany se dělí na přední prostor a prostor rozmístění záloh. Přední prostor zahrnuje hloubku bojové sestavy prvního sledu svazku (svazu). Hloubka předního prostoru divize dosahuje 15 km i více, armádního sboru do 30 km. Za předním prostorem je prostor rozmístění divizních (sborových, armádních) záloh. Celková hloubka obrany divize dosahuje 30 km a armádního sboru od 60 do 120 km.

Ženijní zabezpečení předního prostoru obrany obvykle zahrnuje přípravu bojových postavení pro jednotky, obranných čar, prostorů rozmístění záloh, čar jejich rozvíjení k protiztečím (protiúderům), prostorů raketových útvarů, palebných postavení dělostřelectva (polního a protiletadlového), prostorů míst velení, jaderných minových a ženijních zátarasů, klamných postavení a prostorů, cest pro manévry.

Šířka pásma obrany svazků a svazů závisí především na důležitosti bráněného prostoru, druhu obrany a podmínkách terénu. Podle zkušeností ze cvičení NATO dosahovala šířka pásma divize 30–40 km, někdy i více. Na hlavním směru byla téměř dvakrát menší. Armádní sbor USA a NSR bránil pásmo široké od 50 do 120 km, Velké Británie do 100 km.

Šířka pásma obrany polní armády a skupiny armád závisí hlavně na jejich složení a dosahuje: polní armády do 200 km i více, skupiny armád do 350–400 km.

Bojová sestava svazků může zahrnovat: první a druhý sled (vševojskovou zálohu), uskupení divizního (sborového) polního a protiletadlového dělostřelectva, taktický

vzdušný (aeromobilní) výsadek a speciální zálohy.

Bojová sestava armádního sboru závisí na jeho složení a konkrétní situaci. Na hlavním směru může být ve dvou sledech, na vedlejším v jednom sledu.

Při učištění bojové sestavy ve dvou sledech a vedení mobilní obrany může být v prvním sledu 25–30 % sil a prostředků, při obraně prostoru 65–70 %.

První sled má způsobit nepříteli maximální ztráty palbou všech prostředků před předním okrajem, počínaje dalekými přístupy.

Druhý sled (záloha) má plnit úkoly ničení nepřítelů, který vnikl do hloubky obrany, výměny vojsk prvního sledu, která ztratila bojeschopnost, boje se vzdušnými výsady.

Sborové dělostřelectvo v obou družích obrany plní úkoly boje s nepřitelem na dalekých přístupech, zabezpečení bojové činnosti vojsk příkrytí, podpory divizí prvního sledu, protibaterijní činnosti a zabezpečení protiúderu druhého sledu (zálohy). V sestavě sborového dělostřelectva (v armádním sboru) jsou zpravidla dvě skupiny polního dělostřelectva) mohou být: jeden až tři oddíly RS Lance, tři až pět oddílů 203,2mm samohybných houfnic, jeden až dva oddíly 175mm kanónů, dva až tři oddíly 155mm houfnic.

Uskupení protiletadlových prostředků armádního sboru v obraně se vytváří ze dvou až tří samostatných oddílů PLRS Nike-Hercules, čtyř až šesti samostatných oddílů PLRS Hawk, dvou až tří oddílů Chaparral nebo Vulcan a rovněž z organických prostředků PVO divizí. Oddíly PLRS na hlavním směru se rozmísťují ve sledech a vytvářejí pásmo souvislého ničení do hloubky 140–150 km.

Protitanková, ženijní a chemická záloha tvoří speciální zálohy sboru.

Polní armáda má operační sestavu obvykle ve dvou sledech. Mimo dotyk s nepřitelem může vyčleňovat i vojska příkrytí.

Skupina armád má nejčastěji operační sestavu v jednom sledu. V tom případě vytváří zálohu bojových svazků a útvarů v průběhu operace. Při učištění ve dvou sledech vytváří sled záloh ve složení několika samostatných divizí nebo armádního sboru. Rozmísťuje se ve vzdálenosti 200 km i více od předního okraje.

Velení bloku NATO věnuje velkou pozornost jadernému a palebnému ničení nepřítelů a organizaci protitankové obrany.

Hlavním prostředkem ničení nepřítelů jsou **jaderné zbraně**. Vojska je mohou používat k vedení hromadných, skupinových i jednotlivých úderů na dříve plánované

objekty i na výzvu. Jaderné zbraně mají používat k plnění těchto úkolů:

- ničení nepřítele na dalekých přístupech, v době přesunu i v prostorech soustředění,

- ničení nepřítele před předním okrajem, zvláště v době rozvinování a v hloubce obrany při jeho vklínění,

- vytvoření výhodných podmínek k následujícímu přechodu do útoku,

- zřízení jaderných minových zátarasů atd.

Nejdůležitějšími objekty pro jaderné úder jsou prostředky jaderného napadení nepřítele, místa velení, tankové útvary a jednotky, dělostřelectvo, letectvo na letištích a vzdušné výsadky v prostorech přistání a vysazení.

Palebný systém v obraně zahrnuje palbu dělostřelectva a minometů, PTRS, tanků, BVP, OT, granátometů, pěchotních zbraní. Kromě toho se věnuje v poslední době značnou pozornost využívání úderů vrtulníků palebné podpory a taktického letectva. Palebný systém se organizuje tak, aby zabezpečoval:

- včasné zničení prostředků jaderného napadení útočnicka,

- zničení jeho vojsk v prostorech soustředění, při přesunech a na čarách rozvinování k útoku,

- soustředění palby na předem plánované prostory,

- palebnou podporu vojsk přikrytí a ochrany,

- odrazení ztečí tanků a pěchoty nepřítele,

- rychlý manévr palbou na ohrožené směry,

- ochranu boků a mezer mezi jednotkami, útvary a svazky, dále i ženijních zátarasů,

- podporu vojsk při protiztečích a protiúderch.

K zaujetí obrany a organizace palebného systému palby potřebují vojska až 24 hodin.

Základními principy **protitankové obrany** jsou:

- maximální využívání výhodných podmínek terénu, především přírodních překážek,

- vytvoření hlubokého, do sledů členěného systému protitankové palby,

- příprava souvislých pásem palby překrýváním dálky střelby protitankových prostředků,

- zabezpečení vysoké hustoty protitankových prostředků na tankových směrech,

- včasné vybudování čar rozvinutí protitankové zálohy a os přesunu na ně,

- široké používání minování na dálku.

Základem organizace systému protitankové palby je komplexní použití všech možných prostředků boje s tanky (jaderné zbraně, dělostřelectvo, různé protitankové prostředky, tanky, vrtulníky palebné podpory, letectvo).

Základ protitankové obrany armádního sboru tvoří ženijně připravené praporové opěrné body (rajóny obrany) s protitankovými prostředky a tanky. Při organizaci palby se soustřeďují protitankové prostředky na nejdůležitějších tankových směrech. Na postaveních praporových opěrných bodů divizí prvního sledu může být do 60 % všech protitankových prostředků a střední hustoty v pásmech divizí prvního sledu mohou dosahovat 20—25 PTRS a tanků na 1 km fronty. Nejúčinnější vzdálenosti k ničení obrněných cílů v obraně jsou pro tanky do 1100 m a PTRS do 1600 m. Vybavení svazků a útvarů pozemních vojsk USA protitankovými prostředky pokračuje.

V obranném boji velení NATO doporučuje široce používat i neutronové zbraně, zejména na ty objekty, kde je možné ničít živou sílu. Jsou proti tankům účinnější než obyčejné jaderné zbraně. Počítá s tím, že výbuch neutronového náboje o mohutnosti 1 kt ve výšce 90 m zničí živou sílu (včetně osádek tanků) v poloměru asi 1900 m.

Taktická letecká podpora armádního sboru v obraně zahrnuje přímou leteckou podporu, taktický vzdušný průzkum a taktické vzdušné přepravy. Plánování taktické letecké podpory těsně souvisí s operačním plánováním na sboru.

Organizace systému velení taktickému letectvu je v plném souladu s organizací velení pozemním vojskům. Skupina velení taktickému letectvu je u praporů, brigád a divizí. Jejím úkolem je předávat jejich velitelům doporučení ve všech otázkách letecké podpory, okamžitě předávat požadavky na leteckou podporu pozemních útvarů.

Středisko velení taktickému letectvu je operačním střediskem velitele letectva na válčišti. Vydává úkoly nejen k zabezpečení letecké podpory, ale i k izolování prostoru bojové činnosti a vybojování nadvlády ve vzduchu. Úroveň součinnosti střediska velení taktickému letectvu závisí na organizaci vojsk na válčišti. Bude-li na válčišti jeden sbor pozemních vojsk, pak bude středisko působit jako část spojené skupiny pozemních vojsk a letectva a součinnost se bude uskutečňovat na dané úrovni. Budou-li na válčišti polní armády, k součinnosti dojde na úrovni středisko-štab polní armády. Je-li na válčišti několik armádních sborů (bez armádního

stupně), středisko bude uskutečňovat součinnost se štábem, který velí sborům. Zpravidla to bude štáb velitele skupiny armád (spojeneckých) nebo štáb spojeného velení USA.

Předsunutým prvkem střediska je středisko přímé letecké podpory, které působí společně se střediskem velení bojové činnosti sboru.

Požadavky na taktickou leteckou podporu mohou pozemní útvary (svazky) podávat podle plánu nebo ve stanovených lhůtách.

Vedení obranné činnosti začíná ničím nepřítele palbou. Velení NATO věnuje této otázce zvláštní pozornost.

V podmínkách, kdy vojska vedou bojovou činnost s použitím prostředků hromadného ničení, velení NATO klade důraz na jaderné zbraně.

V případě vybudování zabezpečovacího pásma, jednotky a útvary vedou boje na zdrženou na předem stanovených čarách s cílem uvést útočníka v omyl o pravém průběhu předního okraje a získat čas. Přitom vojska přikrytí se nezavazují do zdoluhavých bojů. V zabezpečovacím pásmu musí vést boj na zdrženou takovým způsobem, aby měla možnost včas se odpojit od nepřítele a odejít na další postavení. Vojska přikrytí postupně odcházejí z čáry na čáru, zdržují útočícího nepřítele a klamou ho.

Po příchodu útočících vojsk nepřítele k přednímu okraji obrany svazky prvního sledu dělají všechna opatření k tomu, aby nedopustily průlom zaujatých postavení. Proto na stupni armádního sboru se obvykle uskutečňuje protipříprava. Může začínat jadernými údery, palbou dělostřelectva a minometů. Ihned za protipřípravou může následovat předstihující úder silami druhého sledu s vyjitím vojsk před přední okraj zaujatých postavení do hloubky 20 až 25 km s cílem zmařit nebo zdržet útok nepřítele.

Obránce na směr hlavního úderu může úspěšně čelit útočníkovi za poměru sil 1:3. V podmínkách odpovídající podpory vojsk v obraně letectvem a dostatečného zesílení svazků a útvarů prvního sledu polním dělostřelectvem je možné vést obranné boje v průběhu krátké doby i za poměru sil 6:1 ve prospěch útočníka.

K soustředění sil na směr hlavního úderu nepřítele dochází po přeskupení jednotek a útvarů z jiných směrů.

K podpoře vojsk v obraně v soudobých podmínkách je výhodné široce používat vrtulníků, zejména k ničení nebo umlčování obrněných cílů (tanky, obrněné transportéry), prostředků PVO i vojsk. K plně-

ní těchto úkolů mohou svazky prvního sledu dostat od sboru jednotky palebné podpory a aeromobilní protitankové prostředky.

Předností vrtulníků palebné podpory je vysoká manévrovost, možnost zjistit a ničít cíle na velkou vzdálenost. Podle zkušeností z polních zkoušek za účasti amerických, západoněmeckých a kanadských vojsk bylo použití vrtulníků k boji s obrněnými cíli velmi účinné. Poměr ztrát činil 14 obrněných vozidel na jeden vrtulník. Slabinou vrtulníku je to, že doba trvání jejich bojového použití závisí na množství pohonných hmot a počtu PTRS na palubě. Mohou je též snadno zjišťovat prostředky radioelektronického průzkumu, mají nízkou bojeschopnost v noci, jsou zranitelné prostředky PVO nepřítele a závislé na počasí.

Po příchodu útočících vojsk bezprostředně k přednímu okraji soustřeďuje obránce hlavní úsilí palebných prostředků na ničení tanků a motorizované pěchoty. Vklínivší se tanky ničí protitankovými prostředky, které jsou jak na předním okraji, tak i v hloubce opěrných bodů.

Brigády prvního sledu drží opěrné body a rajóny obrany a vedou obranné boje a boje na zdrženou tak, aby donutily uskupení útočníka postupovat na směrech, výhodných k jeho zničení. Útvary a jednotky, které působí na směrech očekávaného vklínění nepřítele, vedou boj na zdrženou na řadě postupně zaujímaných postavení, odcházejí a kladou odpor palbou. Po vyjití na čáru přípustného vklínění všechny síly obránce působí k tomu, aby zabránily dalšímu postupu nepřítele do hloubky a donutily ho soustředit před touto čarou maximální množství sil a prostředků. Palebnými údery a protiztečemi (protiúder) dokončí zničení nepřátelského uskupení.

Protizteče a protiúder vedou vojska podle zásad vedení útočné činnosti. K jejich zabezpečení používají velkou část palebných prostředků. V podmínkách použití jaderných zbraní se předpokládá hromadný úder municí, vyčleněnou ze zálohy velitele svazku (svazu). Protizteče a protiúder vedou vojska s překvapením, současně všemi silami protiúderného uskupení a zabezpečují je všechny prostředky podpory. Při jejich plánování se předpokládá několik pravděpodobných směrů a čar rozvíjení vojsk. V souladu s tím se připravují opatření k všestrannému zabezpečení protiúderného uskupení. Plán palebného zabezpečení se rozpracovává na každý směr zvlášť. Ženíjní zabezpečení zahrnuje přípravu os přesunu, vybudování

čar rozvinutí, zřízení zátarasů na bocích vojsk protiúderného uskupení.

K vytvoření silnějšího protiúderného uskupení se předpokládá manévr silami a prostředky z jiných směrů, dále použití letounů a vrtulníků. Ty se budou používat k přepravě vojsk na ohrožené směry, zřízení minových zátarasů na osách přesunu nepřítelů a poskytnutí palebné podpory vojskům. Ze sestavy druhého sledu (záloha) může být vyčleněn vzdušný (aeromobilní) výsadek.

Přesun vojsk, předurčených k protizteči (protiúderu), ze zaujatých prostorů se uskutečňuje tak, aby k době vedení palebných úderů skončilo jejich rozvinování na plánované čáře.

V poziční obraně je cílem protizteče nebo protiúderu způsobit ztráty vklínivšímu se nepříteli a obnovit situaci na předním okraji. Útvary a svazky, které vedou protizteč (protiúder), obvykle působí v širokém pásmu a soustřeďují úsilí na nejzranitelnějším úseku. V případě neúspěchu protizteče (protiúderu) se připravují opatření k udržení zaujaté čáry nebo k odchodu na předem plánovanou a připravenou čáru obrany.

Podarilo-li se v důsledku protizteče dosáhnout stanoveného cíle, charakter další bojové činnosti bude záviset na konkrétně vzniklé situaci. Může dojít k vytvoření nového obranného uskupení, nebo k přeskupení sil a prostředků k útoku.

Velkou pozornost věnuje velení NATO otázkám **organizace a vedení obrany na vodních překážkách**. Charakter takové obrany v mnoha směrech závisí na tom, zaujímají-li ji vojska předem nebo v průběhu boje. Při přechodu do obrany v průběhu bojové činnosti vojska se zmocňují v první řadě mostů, přívozových přepravišť a brodů. Minové zátarasy obvykle zřizují v době obranného boje. Mimo dotyk s nepřítelím vytvářejí zabezpečovací pásmo.

Obrněné (tankové) svazky a útvary při obraně vodní překážky jsou obvykle ve druhém sledu (záloze) a plní úkoly protizteči (protiúderu). Není možné vyloučit ani jejich použití v prvním sledu.

Při obraně vodní překážky budují vojska na protilehlém břehu zabezpečovací

pásmo a na vlastním břehu přední prostor. Velkou pozornost v těchto podmínkách věnují přípravě minových zátarasů, včetně uložení jaderných min. Vytvářejí různé druhy palebných zátarasů. Zvláštností jsou palebné vodní zátarasy, jejichž princip činnosti tkví na hoření lehké vznětlivé tekutiny, vypouštěných na povrch vodní překážky.

Tanky se používají v těchto podmínkách centralizovaně. Ovšem v jednotlivých případech mohou být použity k zesílení svazků a útvarů motorizované pěchoty. Potom zaujímají palebná postavení v blízkosti vodní překážky na nejdůležitějších směrech a jsou v pohotovosti k vedení palby především na tanky nepřítelů.

Dělostřelectvo při obraně řeky se rozmísťuje v předních prostorech brigád prvního sledu. Část dělostřelectva může být v palebných postaveních blízko břehu k vedení přímé střelby. K podpoře protiztečí může dělostřelectvo předem zaujmout připravená postavení.

K zabezpečení vysoké bojové pohotovosti jsou orgány **velení** na tabulkách válečných počtů.

Početní stav armádního sboru USA zabezpečuje celodenní práci a rozvinutí záložního a předsunutého stanoviště.

Hlavním prvkem velitelského stanoviště sboru je středisko bojového velení, které zodpovídá za organizaci operačního řízení vojsk a plánování. Rozmísťuje se zpravidla na hlavním velitelském stanovišti. Na základě rozhodnutí velitele sboru může být vytvořeno ze sil a prostředků hlavního velitelského stanoviště pohyblivé velitelské stanoviště. S nevelkým počtem důstojníků štábu umožňuje krátkodobé velení vojskům na nejvíce ohrožených směrech. Hlavním orgánem velení vojskům zůstává středisko bojového velení.

Z početního stavu štábu sboru může být vytvořeno i záložní velitelské stanoviště spolu s velitelským stanovištěm jednoho z podřízených bojových svazků nebo jednoho z útvarů bojového zabezpečení. Není-li dostatek organických sil a prostředků k vytvoření záložního velitelského stanoviště, velitel sboru může určit štáb podřízeného svazku jako záložní velitelské stanoviště.

Obranu v soudobých podmínkách pokládá velení NATO za jeden ze složitých druhů bojové činnosti. Účinné použití soudobých prostředků ničení, vysoká aktivnost, využití pohyblivosti vojsk a dovedné uplatňování nových způsobů a zásad bojové činnosti zabezpečují úspěch obranného boje.

(Ze sovětského tisku)